

Profesionālās terminoloģijas lietošana veselības sporta speciālistu darbā

Irēna Upeniece¹, Signe Šidla², Indra Vīnberga¹

¹Rīgas Stradiņa universitāte, Sporta un uztura katedra, Latvija

²Fitnessa klubs "Lady fitness", Latvija

Ievads. Profesionālās terminoloģijas lietošana ir nozares attīstības un kvalitātes līmeņa uzturēšanas rādītājs un veselības veicināšanas sporta klubu apmeklētāju izglītošanas instruments. Lietojot profesionālo terminoloģiju, veselības sporta speciālisti saskarsmē ar kolēģiem un sporta kluba nodarbību apmeklētājiem apliecina savu profesionālo kompetenci izvēlētajā specialitātē. Sporta terminoloģijai Latvijā ir sena vēsture. Par pamatu vingrošanas terminoloģijai latviešu valodā ir pieņemta U. Švinka izveidotā vingrošanas terminoloģija, kas ir balstīta uz vairāku latviešu speciālistu darbiem, tomēr tā neiekļauj visus kustību nosaukumus, kas tiek izmantoti dažādos veselības sporta nodarbību veidos. Mūsdienās attīstās arvien jauni nodarbību veidi un latviešu valodā nav piemērotas terminoloģijas, tādēļ kombināciju vai ķermeņa stāvokļu apzīmēšanai tiek lietoti termini citās valodās, galvenokārt angļu.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Mērķis ir noskaidrot sporta klubu treneru viedokli par viņu profesionālās terminoloģijas zināšanām, nozīmi, paradumiem, noteikt treneru zināšanas un apzināt sporta klubu apmeklētāju viedokli par trenera profesionālās terminoloģijas lietošanu un saprotamību.

Pētījumā tika izmantotas aptaujas, lai noteiktu veselības sporta speciālistu un sporta klubu apmeklētāju viedokli par profesionālās terminoloģijas lietošanu, kā arī treneru terminoloģijas zināšanas.

Pētījumā piedalījās 50 praktizējoši sporta klubu treneri un 50 sporta klubu nodarbību apmeklētāji. Tika izveidotas divas aptaujas anketas. Anketas bija iespējams aizpildīt interneta portālā visidati.lv.

Fitnessa treneriem tika piedāvāti 10 papildjautājumi ar attēliem, kuros bija jānosauc, viņuprāt, pareizais ķermeņa stāvoklis vai jāizvēlas no atbilstošu variantiem attēlam visatbilstošākais. Pirms anketas aizpildīšanas katrs respondents tika informēts, ka atbildes tiks izmantotas tikai apkopotā veidā un ir anonīmas.

Rezultāti. Datu apstrādē un analizē izmantota statistiskā datu apstrādes metode (faktoru analīze, kas ļauj noskaidrot saistību starp faktoru un novērotajām pazīmēm, atbildot uz jautājumu).

Astoņdesmit četri procenti ($n = 43$) respondentu atbildēja, ka, vadot treniņus sporta klubos, izmanto U. Švinka vispārattīstošo vingrojumu terminoloģiju latviešu valodā. Sešdesmit četri procenti ($n = 34$) aptaujāto ir apmierināti ar fitnessa trenera runas veidu, vadot nodarbības, un treneru norādes ir viegli saprotamas un skaidras. Deviņdesmit četri procenti klubu apmeklētāju ir dzirdējuši lietotam U. Švinka vispārattīstošās vingrošanas terminoloģiju.

Secinājumi. Lielākā daļa aptaujāto sporta treneru ir apguvuši profesionālo terminoloģiju un to izmanto praksē.

1. Sporta klubu treneri un klienti atzīst, ka sporta treneru praktiskajā darbā tiek lietota profesionālā terminoloģija. Sporta klubu apmeklētāju uztvere nodarbības norisē ir vizuāla mijiedarbībā ar audiālo. Sporta klubu treneri izmanto latviešu valodā veidoto U. Švinka vispārattīstošo vingrojumu terminoloģiju. Sporta veselības nodarbību vadīšanā tiek izmantoti arī citu nodarbību veidu ķermeņa stāvokļu kustību nosaukumi, kas galvenokārt ir aizgūti no angļu valodas.
2. Savstarpējā saskarsmē treneri izmanto profesionālo terminoloģiju, kas veicina tās attīstību un pastāvēšanu, kā arī veic apmeklētāju izglītošanu.
3. Treneri atzīst, ka treniņos tiek izmantots slengs un nenormatīvā leksika, un šis fakts nav palicis nepamanīts arī klubu apmeklētāju vidū.
4. Sporta klubu apmeklētāji uzskata, ka treneru runa ir saprotama, viegli uztverama, ar skaidrām norādēm un ietver pietiekami daudz profesionālās terminoloģijas, kas, viņuprāt, ir viens no treneru kvalifikācijas rādītājiem.